

Мій досвід у літній школі «Філософія для дітей»

«Європейська культура філософського діалогу» □ саме під такою назвою з 4 по 9 червня 2016р. у Міжнародному центрі дитячої наукової творчості MANLAB.CAMP у Пущі Водиці проходила літня школа з філософії для учнів 7-8 класів.

Основною темою була вибрана європейська культура філософського діалогу. В школу був запрошений професор Джінван Парк із Південної Кореї, а також професор Кононенко Тарас Петрович із Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Звісно, щоб лекції проходили продуктивніше, ми вирішили дотримуватись певних правил, а саме:

1. Чітко формулювати свою думку;
2. Завжди підкріплювати свої дії аргументами;
3. Поважати думку іншого;
4. Цінувати час;
5. Дотримуватись розпорядку дня;
6. Здавати перед лекціями телефони в коробки;
7. Правило піднятої руки;
8. Система жестів. (Піднятий вказівний палець – згода або ж, бажання щось додати до промови попередньої людини, підняті вказівні та середні пальці – незгода, та крутіння кистю руки – «дика» незгода).

Найбільш значним елементом в школі, на мою думку, були лекції професора Парка. Головною темою був вибраний твір Метью Ліпмана про Гаррі Стоттлмейєра.

Рекомендую познайомитись з твором в інтернеті. Твір почався з того, що Гаррі на уроці допустився помилки. Він відчув сором перед однокласниками, що посміялись із його неправильної думки. Це штовхнуло Гаррі на пошук вирішення проблеми, щоб помилка не повторилась. Саме це є рушієм наступного ланцюжка. Як людина вирішує проблеми? Як люди дізнаються або винаходять щось нове? Безперечно, спершу йде помилка. Далі – виникнення проблеми. Потім – пошук вирішення. В людини виникає гіпотеза, яку потрібно перевірити. Ця довершена гіпотеза стає виходом з проблеми та новим знанням.

Отже, помилка → виникнення проблеми → пошук вирішення проблеми → гіпотеза → перевірка гіпотези → довершена гіпотеза → знання

Помилкою, яку зробив Гаррі, було припущення, що все, що обертається навколо Сонця, є планетами. А оскільки вчитель мав на увазі комету, однокласники Гаррі почали кепкувати з нього. Коли Гаррі шукав вирішення проблеми, він дійшов до такого висновку:

Всі планети Сонячної системи обертаються навколо Сонця, та не все, що обертається навколо Сонця, є планетами.

Його подруга Ліза доповнила його гіпотезу, застосувавши слово «жоден».

Жоден кіт не є птахом.

Жоден птах не є котом.

Зрештою, вони ввели слово «деякі».

Деякі діти є учнями.

Деякі учні є дітьми.

За допомогою таких невеличких логічних ланцюжків ви зможете бачити приховані думки у співбесідників. Професор Парк показав нам, як ці думки знаходити.

Наприклад, у нас є ствердження:

Діти не можуть голосувати.

Є і висновок: ти не можеш/можеш голосувати.

А де прихована думка? Чому ти не можеш/можеш голосувати? Бо ти дитина/ ти не дитина

Це звісно, дуже простий приклад. Не соромтеся шукати ці приховані причини. Дехто може нервуватися, коли не хоче відповідати на, здавалося, прості запитання, які хочуть вловити суть.

Взагалі, в школі мені дуже сподобалося. Багатьом, до приїзду в школу, здавалось, що там буде дуже нудно і що вони днями будуть сидіти в аудиторіях і засинати при прослуховуванні лекцій. Але їхні здогадування виявились далекими від істини. Ми не просто слухали, ми брали участь в цих лекціях. Всі працювали, кожен намагався щось сказати. Ніхто не залишався пасивним. Велику роль в цьому відігравали викладачі. Не всі з них, звісно, були професорами, але теж брали участь. Між лекціями у нас були спортивні змагання або пантоміми (тобто мовчазне зображення чогось за допомогою дій або пародіювання). Найбільше мені сподобався підхід до цих змагань, бо переможця в більшості так і не було. Але що можна сказати про всі змагання – ніхто не вибував. Програв? Ну і що, можна грати далі. Це неймовірно єднає, відчувається дух команди. І не було чіткого розподілу на команди, тобто не можна було в перший же день взяти собі кількох людей і грати з ними все навчання - склад команд весь час мінявся.

Повернемося до лекцій. Як я вже говорив, з нами був Тарас Петрович. В нього були дещо змішані лекції – філософія та історія. І найбільше мені запам'яталось, як ми записували європейськ істинності. Найбільше мені сподобались такі як: плекати людяність, жити змістовно, бути щирим, самовдосконалюватись, вчитись на помилках, свобода слова. Але у нас виникла ситуація, під час якої деякі люди сказали, що так і так, ось це схоже з цим, оце однакове з цим. Тоді Тарас Петрович запитав, чи є серед нас повністю ідентичні діти. Ми, звісно, відповіли, що таких немає. І тоді він сказав, що так само і з думками. Немає повністю однакових думок, тому що вони належать індивідуумам, і розвились незалежно один від одного.

Окрім лекцій та енерджайзерів, ми займалися творчістю. Наприклад, мали візуалізувати враження від вірша «Крила» в виконанні Богдана Ступки. Також мали написати сценки в останній день, та це нам не вдалося, оскільки ми всі зівсковзнули

на такий собі народний вечір, під час якого приїхав директор Малої Академії - Оксен Васильович. У нас був концерт, приїхав Тарас Компаніченко, але особисто мені найбільше запам'ятався куліш авторства пана Миколи. Безперечно, в школу філософії приїхали дуже талановиті діти. Для легшого знайомства ми приготували презентації про своє місто, навчальний заклад, звісно ж, про себе та про своє розуміння європейського діалогу. У нас були танцюристи, співаки, гумористи, гітаристи, деякі складали вірші. Тобто, в школі зібрались дуже талановиті і цілеспрямовані люди, як учні, так і викладачі. Наприклад, пані Сніжана зразу ж перекладала почуте англійською на українську. Пані Юлія прямувала до створення школи 6 років, їй відмовили 18 разів, але вона дійшла до мети. Професор Парк, хоч спершу оцінював успіх нашої школи на 40%, в кінці мусив признати, що успіх становить аж 80%. Хочу додати, що професор Парк також пояснив нам, як правильно складати есе. Це має бути зовсім не хаотичний зв'язок між словами, це має бути, як він каже, *step by step* – сходинка за сходинкою. Має бути певний засновок – те, на чому базується есе.

І ось ці сходинки:

1. Проблема
2. Питання
3. Гіпотеза
4. Концепт
5. Тест
6. Ревізія
7. Застосування в реальному житті.

Я ось, наприклад, вибрав таку проблему, як «Сповільнення колонізації космосу погасле зацікавлення ним». Питання – «як привернути увагу людей до космосу та відновити «космічну гонку»». Гіпотези – поширювати ідеї за допомогою ЗМІ, змусити влади країн виділяти більше коштів на освоєння космосу та долучати приватні компанії. Слід зауважити, що такі компанії уже є, наприклад, SpaceX. Третя гіпотеза – ширше розголошувати проблеми людства, як-от перенаселення, нехватка ресурсів та знищення біосфери Землі. Тут також варто сказати, що не перейшовши на альтернативні види енергії, ми самі себе скинемо в провалля.

Головна моя гіпотеза - розголошувати проблеми людства.

Концепти – видобування корисних руд з місяцю, Марсу, поясу астероїдів.

Побудування колоній на інших небесних тілах та гігантських космічних станцій, куди можна буде переселяти людей за їх згодою. Не думаю, що треба було би примусово. Яка людина відмовилась би жити на іншій планеті за присутності необхідних для життя умов?

Та головний концепт – створення природних умов, схожих до земних, скажімо, на Марсі.

Я об'єднав 5 і 6 пункт в одне ціле – протиставлення гіпотез. Зрештою, не всім може

сподобатись космос. Багатьом було б зручніше залишатись на Землі та вести спокійне і щасливе життя, занурюючись в віртуальність. Зрештою, в космосі є купа небезпек: космічна радіація, жорстокі умови на інших небесних тілах, космічне сміття, що може завадити польотам, та тривалість перельотів. Нікому, напевно, не хотілось би полетіти на Плутон чи на супутники Урана на довгі роки. За час польоту людство зробило би технологічний скачок та відправило би ще один корабель, який би на півдорозі зустрів перший. «Ну ви, хлопці, розвертайтеся, а ми якось самі далі долетимо». І зрештою, надмірна активність людства може, хоч як би це не фантастично звучало, привернути увагу інопланетних цивілізацій.

Застосування в реальному житті: м проблема дуже актуальна: зростаючому людству потрібно розселятись, на Землі закінчуються ресурси.

Зауважте, що хоч число концептів і гіпотез не обмежено, потрібно вибрати собі одну головну гіпотезу і один головний концепт. Були ще такі теми, як користь вегетаріанства, екологічні проблеми, допомога дітям в зоні АТО, та навіть пошук сенсу життя.

Мені дуже сподобалась школа філософії. Цікаві викладачі, цікавий матеріал, цікаві лекції. Учні та викладачі викладались на всі 100 відсотків, нікому не було нудно. Багато боялись, що вони даремно поїхали, але згодом переконались, що поїхати було необхідно. Як сказав один із учнів, ми всі за ці 5 днів навчання вирости. На жаль, я уже не буду мати змоги туди поїхати, оскільки набір проводиться серед 7-8 класів. Хоча, я надіюсь, що учням 9 класу також дозволять поїхати в наступному році. Можливо, якщо тут є семикласники, то вони схочуть туди поїхати. І я надіюсь, що у вас все буде так само добре, як і цього року.

Меленчук Ігор, учень 9 класу
гімназії «Гроно» м.Львова,
слухач секції географії і геології, кандидат у
дійсні члени КЗ ЛОР «Львівська обласна Мала
академія наук учнівської молоді»